

Kunnskapsgrunnlag 2025

Regional plan for klima, energi og miljø

Innhold

1. Innledning	2
2. Nye føringer og kunnskap 2023-2025.....	2
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027 2	
NOU 2024:2 I samspill med naturen – Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge.....	2
NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp – Veivalg for klimapolitikken mot 20503	
NOU 2023:17 Nå er det alvor. Rustet for en usikker framtid	3
Meld. St. 26 (2022 – 2023) Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn	
3	
Meld. St. 18 (2023 – 2024) Ein forbetra tilstand for villrein	4
Meld. St. 27 (2023 – 2024) Tryggare framtid – forebudd på flaum og skred .	4
Meld. St 35 (2023 – 2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold	4
Nye statlige planretningslinjer for klima og energi.....	5
Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet	5
Oppdatert lov om offentlige anskaffelser og veileder til regler om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser (oppdatert 2024).....	5
Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker (Miljødirektoratet)	6
Areal og naturregnskap for Innlandet (Innlandet fylkeskommune, 2024).....	6
Innlandsstatistikk.....	6
Annen viktig kunnskap for denne planen:	6

1. Innledning

Regional plan for klima, energi og miljø ble vedtatt av fylkestinget i juni 2023. Planen fastsetter mål, satsningsområder, strategier og tiltak for en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet. Klima- og miljøhensyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men skal tilpasses at vi lever i by og bygd. Tiltakene som ligger i handlingsprogrammet vil bidra til å gjennomføre målene i planen gjennom kunnskapsheving, samarbeid og forsterket innsats.

Dette dokumentet oppsummerer mål og strategier som ligger fast, relevant ny kunnskap som har kommet siden 2023 og viser forslag til oppdatert handlingsprogram for 2025 med fordeling av midler.

2. Nye føringer og kunnskap 2023-2025

I tiden etter at regional plan for klima, energi og miljø ble utarbeidet, har ny kunnskap og nye føringer som må legges til grunn, kommet til. Under presenteres relevante føringer og nytt kunnskapsgrunnlag som er kommet til etter at planen ble vedtatt.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for 2023 – 2027 ble lagt fram i juni 2023. Dokumentet samler de viktigste prioriteringene på planområdet, og dette innebærer blant annet

- å fremme verdiskaping
- nødvendig omstilling av økonomien
- sikre bosetting i hele landet
- redusere klimagassutslipp
- tilpasse oss et klima i endring
- ivareta natur, viktige friluftsområder og kulturmiljø
- effektivisere energibruken
- håndtere demografiske endringer
- motvirke mangel på kompetanse og arbeidskraft
- sikre gode, likestilte og trygge lokalsamfunn.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20232027/id2985764/>

NOU 2024:2 I samspill med naturen – Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge

Utredningen beskriver hva naturrisiko er og vurderer hvordan aktører i Norge og samfunnet kan bli berørt av tap av natur. Den ser også på hvordan aktører i offentlig og privat sektor kan analysere og håndtere naturrisiko på best mulig måte. En sentral anbefaling er at aktører og virksomheter bør følge fem metodiske hovedtrinn i sin vurdering og håndtering av naturrisiko:

- *identifisere* hvor og hvordan virksomheten berører natur,
- *analysere* hvor og hvordan virksomheten er avhengig av og påvirker natur
- *vurdere* hvordan virksomheten er utsatt for naturrisiko

- bruke analysene og vurderingene som grunnlag for intern og ekstern *rapportering*
- anvende denne kunnskapen som grunnlag for *konkrete beslutninger og handlinger*

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2024-2/id3024887/>

NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp – Veivalg for klimapolitikken mot 2050

Dette er klimautvalgets utredning om hvilke vegvalg Norge står overfor for å nå målet om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Utvalget leverte sin NOU-rapport i oktober 2023. Utvalget sin hovedanbefaling er at alle beslutninger som tas i dag må baseres på et mål om at så godt som alle klimagassutslipp i Norge må være fjernet for godt innen 2050.

Rapporten ser både på utslipp fra norsk territorium og globale utslipp som på en eller annen måte er knyttet til Norge. Utredningen drøfter hvordan omstillingen til et samfunn hvor så å si alle utslipp av klimagasser er fjernet for godt, vil påvirke ulike samfunnsområder som energisystemet, natur og arealer, matsystemet og transportsystemet. Den ser også på hvordan virkemiddelbruk, styringssystem og beslutningssystem bør endres for å legge til rette for omstillingen. Essensen er at norsk klimapolitikk må vektlegge varig omstilling til nullutslipp og at tempoet i omstillingen må økes.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-25/id3006059/>

NOU 2023:17 Nå er det alvor. Rustet for en usikker framtid

Utredningen er levert av Totalberedskapskommisjonen, og lagt fram på samme tid som den regionale planen ble vedtatt. NOU 2023:17 setter søkelys på Norge sin beredskap i møte med et komplekst og sammensatt trusselbilde.

Utvalget peker blant annet på at konsekvensene av klimaendringene utgjør en svært bekymringsfull ramme for samfunnssikkerhet og beredskap, og påvirker samfunnsutviklingen i Norge og globalt. Det som er viktig for Regional plan for klima, energi og miljø, er at denne NOUen peker på at arbeidet med klimatilpasning må forsterkes betydelig, og at forsyningssikkerheten må styrkes både gjennom matproduksjon og energiforsyning.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-17/id2982767/>

Meld. St. 26 (2022 – 2023) Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn

Stortingsmeldingen ble lagt fram i juni 2023. Her presenteres innsats og tiltak for å forberede og tilpasse natur og samfunn til klimaendringene, og skape et klimarobust samfunn. Meldingen er tredelt. I del 1 beskrives klimaendringer og konsekvenser for natur og samfunn. I del 2 presenteres et forbedret styringssystem for det nasjonale klimatilpasningsarbeidet. Dette legger rammene for økt innsats i sektorene og bedre samordning. Del 3 er regjeringens plan for det nasjonale klimatilpasningsarbeidet de neste fire årene, fra 2024 til 2028.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-26-20222023/id2985027/>

Meld. St. 18 (2023 – 2024) Ein forbetra tilstand for villrein

Stortingsmeldingen ble lagt fram i april 2024. Stortingsmeldingen presenterer regjeringens politikk for å forbedre tilstanden for villrein i Norge. Meldingen beskriver villreinens historiske utvikling og betydning for de første menneskene i Norge, hvilke utfordringer villrein står ovenfor i dag, og hva som er regjeringens konkrete mål for villreinens tilstand. Meldingen fremmer videre ny politikk for å nå målene for villreinens tilstand, innenfor de fem satsingsområdene

- 1) helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villreinfjellet
- 2) økt tilrettelegging av villreinvennlig ferdsel
- 3) bedre villreinhelse
- 4) mer bærekraftig bestandsforvaltning av villrein
- 5) målrettet restaurering av villreinens leveområder.

Dette omhandles i stor grad i handlingsprogram tilhørende de regionale villreinplanene, men har grensesnitt til Regional plan for klima, energi og miljø.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20232024/id3032111/>

Meld. St. 27 (2023 – 2024) Tryggare framtid – forebudd på flaum og skred

Stortingsmeldingen ble lagt fram i mai 2024. Den slår fast at utfordringene knyttet til flom og skred er store og økende, særlig på grunn av klimaendringene. Regjeringen vil derfor styrke arbeidet med forebygging for å øke tryggheten for innbyggerne. Forebygging omfatter sikringstiltak og tiltak knyttet til kartlegging, arealplanlegging, overvåkning og varsling, i tillegg til beredskap og krisehåndtering.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-27-20232024/id3041181/?ch=1>

Meld. St 35 (2023 – 2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold

Stortingsmeldingen er Norges nye handlingsplan for natur. Meldingen beskriver status for norsk natur, og hvordan Norge jobber nasjonalt og internasjonalt for å ivareta naturen. Naturavtalen er et svar på den globale naturkrisen, der menneskelig påvirkning har svekket økosystemer verden over.

De viktigste drivkreftene bak naturtapet er arealendringer på land og i hav, overhøsting, klimaendringer, forurensning, og spredning av fremmede og skadelige arter. Mange av de negative påvirkningene er irreversible eller svært krevende å reversere. Også i Norge er arealendringer den største negative påvirkningsfaktoren, selv om Norge generelt har en bedre tilstand på naturen enn mange andre land. Stortingsmeldingen presenterer ikke alle tiltak for å bidra til å ta bedre vare på naturen, men setter en ny retning for bærekraftig bruk og bevaring av naturen. I dette vil det legges spesielt vekt på

- regelmessige oversikter
- tiltak for verktøy for bedre forvaltning av naturen, blant annet:
 - naturregnskap,
 - menyer av tiltak for økosystemene
 - målsetting for redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer
 - prinsipper for bærekraftig arealforvaltning

Det legges vekt på å se arbeidet med natur og klima i sammenheng.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-35-20232024/id3054780/>

Nye statlige planretningslinjer for klima og energi

Formålet med retningslinjene er å sikre at klima og energi vektlegges i planleggingen etter plan- og bygningsloven og øvrig myndighetsutøvelse og virksomhet i staten, kommunene og fylkeskommunene. Klima omfatter både reduksjon av klimagassutslipp, karbonopptak og -lagring og tilpasning til forventede klimaendringer. Planretningslinjene er resultat av en revisjon av statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018). Fastsatt ved kgl.res. av 20.12.2024, jf. plan- og bygningsloven av 27. juni 2008, § 6-2. første ledd.

Lenke: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-12-20-3359>

Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Formålet med retningslinjene er å sikre en samordnet og bærekraftig bolig-, areal- og transportplanlegging og å bidra til mer effektive planprosesser. Regional og kommunal planlegging er viktige virkemidler for å følge opp bærekraftsmålene og Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser på natur-, klima- og miljøområdet. Planretningslinjene er resultat av en revisjon av statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014). Fastsatt ved kgl.res. av 20.12.2024 jf. plan- og bygningsloven av 27. juni 2008, § 6-2. første ledd.

Lenke: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2025-01-24-69>

Oppdatert lov om offentlige anskaffelser og veileder til regler om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser (oppdatert 2024)

Den 1. januar 2024 trådte skjerpede krav for å vektlegge klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser i kraft. Hovedregelen er nå at klima- og miljøhensyn skal vektes med minimum 30 prosent, med noen unntak dersom nærmere vilkår er oppfylt.

Lenke: <https://anskaffelser.no/verktoy/veiledere/veileder-til-regler-om-klima-og-miljohensyn-i-offentlige-anskaffelser>

Utslipp og opptak fra skog og arealbruk: For kommuner og fylker (Miljødirektoratet, 2024)

Oversikt over årlige utslipp og opptak av klimagasser for ulike arealbrukskategorier (skog, dyrket mark, beite, vann og myr, utbygd areal og annen utmark) og tallfestet konsekvens av arealbruksendringer som endringer i klimagassutslipp.

Lenke: <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/datavisualisering/klimagassutslipp-i-kommuner-og-fylker/>

Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker (Miljødirektoratet)

Utslippsregnskap som viser utslipp av de tre klimagassene CO₂, metan (CH₄) og lystgass (N₂O) fordelt på ni sektorer i norske kommuner og fylker.

Lenke: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=747§or=-2>

Areal og naturregnskap for Innlandet (Innlandet fylkeskommune, 2024)

Fylkeskommunen har utarbeidet et arealregnskap for Innlandet, som skal bidra til en bærekraftig arealforvaltning. Arealregnskapet gir oversikt over endringer i planlagt og faktisk arealbruk.

Lenke: <https://innlandetfylke.no/nyheter-forsiden/areal-og-naturregnskap-for-innlandet.49574.aspx>

Innlandsstatistikk

Kunnskapssiden om Innlandet. Inneholder statistikk innenfor en rekke områder relevant for klima, energi og miljø.

Lenke: <https://www.innlandsstatistikk.no>

Annen viktig kunnskap for denne planen:

Rapport fra matsvinnutvalget – Anbefalinger til helhetlige tiltak og virkemidler (2023).

Utvalget foreslår tiltak som samlet sett vil kunne bidra til at Norge når målet om halvert matsvinn innen 2030.

Lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dep/kld/organisasjon/styrer-rad-og-utvalg/rad-og-utvalg-som-har-avlagt-sine-rapporter/matsvinnutvalget/id2962650/>

Klimatiltak i Norge: Kunnskapsgrunnlag 2025

Miljødirektoratet har kartlagt mulige klimatiltak i alle sektorer. Beskrivelse av potensiale for utslippsreduksjoner, barrierer og virkemidler.

Lenke: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2025/januar-2025/klimatiltak-i-norge-kunnskapsgrunnlag-2025/>

CaFEAN 2: Updated Analysis of the Carbon Footprint of the Economic Activity of Norway – Rapport M-2876 (2024)

Miljødirektoratet har fått utarbeidet en rapport som viser oppdaterte beregninger av globale utslipp av klimagasser som følge av norsk økonomisk aktivitet.

Lenke: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2024/november-2024/cafean-2-updated-analysis-of-the-carbon-footprint-of-the-economic-activity-of-norway/>

CaFEAN: Carbon Footprint of the Economic Activity of Norway – Rapport M2651 (2024)

Om Norges påvirkning på globale klimagassutslipp (mer detaljert analyse enn CaFEAN2).

Lenke: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2024/januar-2024/cafean-carbon-footprint-of-the-economic-activity-of-norway/>

Et 2035-bidrag som sikrer omstilling nasjonalt – vurderinger og anbefalinger fra Miljødirektoratet (rapport M-2625/2023)

Miljødirektoratets vurderinger av ambisjonsnivå og mulige innretninger for Norges neste utslippsmål til Parisavtalen.

Lenke: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2023/november-2023/-et-2035-bidrag-som-sikrer-omstilling-nasjonalt/>

Klimaregnskap, klimabudsjett og tiltaksberegninger for Innlandet (Innlandet fylkeskommune, 2024)

Klimagassregnskap på samfunnsnivå for Innlandet fylke. Her finner du referansebaner og tiltaksbaner mot 2030 og beregninger av tiltak som må iverksettes for å kunne oppnå klimamålet for Innlandet fylke, om 55 prosent reduksjon i klimagassutslipp innen 2030.

Lenke: https://innlandetfylke.no/_f/p1/ia7897beb-c7b1-402c-b76f-96486a6d797c/utslippsbudsjett-innlandet-fylke-2030-nettversjon.pdf

Forbruksutslipp og norske kommuner – En litteraturgjennomgang av forbruksbaserte tiltak og virkemidler for å redusere utslipp i norske kommuner (2023)

Lenke: [VFrapport_forbruk_tiltak_kommune_final.pdf](#)

Forbruk og utslepp i fylkeskommunen – Ei analyse av fylkeskommunen sitt handlingsrom for å redusere forbruksbaserte klimagassutslepp (2024)

Analyse utarbeidet av Vestlandsforskning på vegne av Vestland fylkeskommune.

Lenke: [VF_rapport_5_2024.pdf](#)

Innlandet
fylkeskommune